

บทที่ 4

วิเคราะห์การนาระบบการเลือกตั้งหนึ่ง เขตหนึ่งคนมาใช้ในประเทศไทย

คงที่กล่าวแล้วใน บทที่ 3 เกี่ยวกับวิวัฒนาการ ของระบบการเลือกตั้งในประเทศไทย ทาทราบว่าตั้งแต่เริ่มมีการ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์(Absolute Monarchy) มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประเทศไทย มีการเลือกตั้งทั่วไปทั้งหมด 15 ครั้ง ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 จนถึงครั้งปัจจุบัน เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531

ต่อไปผู้เขียนจะวิเคราะห์ระบบการเลือกตั้งโดยตรง แบบแบ่งเขตการเลือกตั้งที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับกฎหมายเลือกตั้งของไทย โดยจะพิจารณาจากผลของการเลือกตั้งตามระบบวิธีการเลือกตั้งในปัจจุบันที่กำหนดเขตเลือกตั้งแบบผสม (แบ่งเขตและรวมเขต) ส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคกันในด้านน้ำหนักของคะแนนเสียง ด้านระบบการแบ่งเขตแบบเขตละหนึ่งคน (Single-Member Consituency หรือ One Man , One Vote) จะเหมาะสมกว่าระบบวิธีการเลือกตั้งในปัจจุบัน ซึ่งการเลือกตั้งในปัจจุบันมีการกล่าวขวัญกันว่า มีการใช้เงินทุ่มซื้อเสียงเพื่อแข่งขันเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้สมัครคนใดมีเงินในการทุ่มซื้อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ ใครมีเงินมากกว่าก็ได้ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีนักการเมืองท่านหนึ่ง ซึ่งเป็นนักการเมืองหลายสมัย ยอมรับว่า "การพัฒนาไม่ได้รับการเลือกตั้ง..... เพราะได้มีการทุ่มเงินซื้อเสียงเป็นครั้งแรกของจังหวัดเชียงราย"¹ จึงทำให้มีความคิดว่าระบบการเลือกตั้งแบบผสมในปัจจุบัน การกำหนดเขตเลือกตั้งรวมเขต จังหวัดโดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ไม่เกิน 3 คน ให้ชื่อเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งโดยถือเกณฑ์ประชากร 150,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน และถ้าจังหวัดใดมีประชากรซึ่งส่งผลให้มี ส.ส. กว่า 3 คน จึงทำให้มีการแบ่งเขตการเลือกตั้ง โดยให้แบ่งเขตเลือกตั้งครั้งแรกให้มี ส.ส. ได้ 3 คน ก่อนเขตอื่น ให้มีจำนวน ส.ส. และในกรณีที่จังหวัดใดต้องมี ส.ส. 4 คน ให้จัดเขตเลือกตั้งเป็นเขตละ 2 คน

1. จ.ส.อ. ทรงธรรม บัญญัติ ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ กรุงเทพธุรกิจ (16 เมษายน 2533): หน้า 3.

การจัดเขตเลือกตั้งในปัจจุบันส่งผลให้ ประชาชนในเขตเลือกตั้งแต่ละเขต หรือบางจังหวัด (จังหวัดที่มีจำนวน ส.ส. ไม่เกิน 3 คน) มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ส.ส. ได้ 1 คนบ้าง , 2 คน บ้าง และ 3 คน บ้าง เมื่อพิจารณาจากการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม ค.ศ. 2531 (ดูตาราง.4.) พบว่ามีประชาชน 9 จังหวัด ที่ประชาชนในจังหวัดดังกล่าว มีสิทธิเลือก ส.ส. ได้คนละ 2 คน และมีจังหวัดอีก 16 จังหวัด ในจังหวัดดังกล่าว มีสิทธิเลือก ส.ส. ได้คนละ 3 คน และจังหวัดอื่น ๆ อีก 39 จังหวัด ซึ่งเป็นจังหวัดที่มี ส.ส. ได้กว่า 3 คน จะต้องแบ่งเขตเลือกตั้งให้มี ส.ส. ได้เขตละไม่เกิน 3 คน ซึ่งด้วยเหตุนี้ให้นักวิชาการกล่าวว่า "เขตการเลือกตั้งในปัจจุบันเป็นเขตเลือกตั้งใหญ่ ทำให้ ส.ส. แต่ละท่านไม่ใกล้ชิดกับประชาชนเท่าที่ควร เมื่อประชาชนเดือดร้อน และพอดีเขตเลือกตั้งนั้น มี ส.ส. รับผิดชอบ อยู่ 3 คน (และทั้งสามท่านสังกัดพรรคการเมืองคนละพรรค ส.ส. แต่ละท่านอาจจะมีการโยนความรับผิดชอบ ให้เบี่ยงความช่วยเหลือจาก ส.ส. คนอื่น ทำให้ประชาชนผู้เดือดร้อนไม่ได้รับความเป็นธรรม เท่าที่ควร..."² นักวิชาการและเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของกระทรวงมหาดไทย ให้ความเห็นส่วนตัวว่า ท่านเห็นด้วยกับการนำระบบการเลือกตั้งแบบหนึ่ง เขตหนึ่งคน นำจะมีความเหมาะสมกว่าระบบการเลือกตั้งแบบผสมในปัจจุบัน³ แต่ควรจะมีการนำมาตรการอื่น ๆ เสริมระบบการเลือกตั้ง หนึ่งเขตหนึ่งคน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการกำหนดเขตเลือกตั้ง (Delineation Of Constituency) โดย การแบ่งเขตเลือกตั้งแบบเขตละ 1 คน จะทำให้เขตการเลือกตั้งเล็กลงโดยกำหนดนิยามเขตการเลือกตั้งให้เล็กลงโดยถือเขตการปกครองท้องถิ่นระดับเล็กกว่าจังหวัด เป็นเขตการเลือกตั้ง ซึ่งต้องมีการแก้ไขนิยามของคำว่า เขตเลือกตั้งใหม่ดังนี้

เขตเลือกตั้งคือ เขตพื้นที่ซึ่งสมาชิกสภาจะได้รับเลือกมาการสร้างเขตเลือกตั้งมีพื้นฐานมาจากหลักการที่เกี่ยวข้องใกล้ชิด และขัดแย้งกัน 3 ประการ ดังนี้⁴

2. สัมภาษณ์ ดร.ปรีชา หงษ์ไตรเลิศ , รองศาสตราจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 11 สิงหาคม 2532
3. สัมภาษณ์ ดร.โกศล พลกุล, รองอธิการบดี ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2 มีนาคม 2533 และสัมภาษณ์ มนูญ วัฒนภิเมษ, รอง ผอ.สำนักงานนโยบายและแผนมหาดไทย, 3 เมษายน 2533
4. Inter-Parliamentary Union, A Reference Compendium Parliaments Of The World. Table8. New York:Thomson Litho Ltd.,1976

การเลือกตั้งแบบรวมเขตของการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนพื้นที่ (ตร.ก.ม.)	จำนวนราษฎร	จำนวนผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	จำนวน ส.ส.
1	กระบี่	4,708.51	259,962	116,934	2
2	ชัยนาท	2,515.58	337,829	171,373	2
3	ชุมพร	6,185.00	346,259	200,036	2
4	ตาก	16,406.65	336,263	181,452	2
5	มุกดาหาร	4,339.83	270,448	112,188	2
6	ยะลา	4,521.07	192,020	154,139	2
7	อุทัยธานี	6,730.25	279,073	157,125	2
8	สมุทรสาคร	851.22	326,324	165,057	2
9	อ่างทอง	981.10	266,519	145,382	2
10	จันทบุรี	6,338.00	411,327	218,269	3
11	ตรัง	4,917.52	488,496	221,110	3
12	นราธิวาส	4,475.42	528,223	232,417	3
13	ปัตตานี	1,970.35	495,701	221,221	3
14	ประจวบคีรีขันธ์	7,319.37	337,228	223,543	3
15	พัทลุง	3,424.47	446,106	224,927	3
16	น่าน	11,473.17	430,355	221,456	3
17	ปทุมธานี	1,522.53	425,944	245,451	3
18	พะเยา	6,335.06	491,353	258,254	3
19	เพชรบุรี	6,335.14	418,864	243,165	3
20	แพร่	6,538.59	483,627	262,760	3
21	ยโสธร	4,161.66	513,635	193,530	3
22	ระยอง	3,451.99	420,033	200,595	3
23	ลำพูน	8,727.46	391,454	240,484	3
24	สระบุรี	3,576.48	509,425	290,138	3
25	อุตรดิตถ์	7,840.60	450,659	242,031	3

หลักการแรก คือพื้นฐานคุณภาพของคะแนนเสียง (QualityOf the Suffrage) สมาชิกที่ได้รับเลือกทุกคนควรเป็นตัวแทนของประชาชนในสัดส่วนที่เท่ากัน และจากผลของหลักการนี้, ความหมายของผู้ชายหนึ่งคน (หรือผู้หญิง) มีหนึ่งเสียงจะต้องรวมไปถึงความหมาย ของเสียงหนึ่งมีค่าเท่ากับหนึ่ง เสียงมีค่าเท่ากับหนึ่ง : เขตการเลือกตั้งหนึ่งควรจะมีความจำนวนผู้มีสิทธิเท่ากันที่จะเป็นมาได้

หลักการที่สอง คือ เขตการเลือกตั้งควรมีพื้นฐานมาจาก เขตแดนธรรมชาติ ซึ่งมีผลมาจาก ภูมิศาสตร์ เขตการเลือกตั้งไม่ควรอยู่บนพื้นฐานของหน่วยที่กำหนดขึ้นอย่างง่ายว่าเป็น

หลักการที่สาม คือ เขตเลือกตั้งควรจะได้ มีการพิจารณาเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลาอย่างสม่ำเสมอ เนื้อที่จะครอบคลุมถึงการย้ายที่อยู่ของประชากร เขตเลือกตั้งควรจะมีการพิจารณาเป็นระยะ ๆ เพื่อรักษาความแม่นยำของการเป็นตัวแทนในแต่ละเวลา

เนื่องจากระบบวิธีการเลือกตั้งของไทยในปัจจุบันตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 มาตรา 4 "เขตเลือกตั้ง" หมายความว่า ห้องที่ซึ่งจัดเป็นเขตอันจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อพิจารณาอุปประกอบกับบทกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติม 2528 มาตรา 90 และ 90 ทวิ เขตการเลือกตั้งคือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งซึ่งพิจารณาจากมาตรา 90 "...จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึง 150,000 คน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้ 1 คน..." ซึ่งต่างกับการกำหนดเขตการเลือกตั้งตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้ง พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2479 มาตรา 4 ให้ความหมายของเขตเลือกตั้ง ดังนี้คือ

"เขตเลือกตั้ง" หมายความว่า เขตภูมิภาค ซึ่งกำหนดให้ราษฎรในเขตนั้นเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้คนหนึ่ง ซึ่งความหมายของเขตเลือกตั้งตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ซึ่งใช้กับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2,3 และ 4 ซึ่งถือเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เขตละ 1 คน ซึ่งจากการศึกษาของว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ พานิชกิจ ได้ศึกษาวิธีการเลือกตั้งแบบรวมเขต เปรียบเทียบกับแบบแบ่งเขต พบว่า การกำหนดเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เขตละคน มีความเหมาะสมกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าการรวมเขตซึ่งหาให้มีพื้นที่กว้างมีความลำบากกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในการหาเสียงเลือกตั้ง

5 การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเขตละหนึ่งคน(Single - Member Constituency) เป็นระบบวิธีการเลือกตั้งที่ใช้อยู่ภายในประเทศ อังกฤษ อเมริกา และ เยอรมันตะวันตก ซึ่งจากการพิจารณาการกำหนดเขตการเลือกตั้งของประเทศทั้งสามพบว่า นอกจากใช้การแบ่งเขตแบบเขตละหนึ่งคนแล้ว จะพบว่าประเทศทั้งสามมีมาตรการเสริมอื่นที่มีผลทำให้ การเลือกตั้งในประเทศเหล่านั้นอยู่บนหลักของความเสมอภาคและมีประสิทธิภาพ นอกเหนือไปจากการนำหลักการแบ่ง เขตการเลือกตั้งแบบเขตละคนมาใช้ กล่าวคือ

1. อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือ 18 ปีบริบูรณ์ โจทย์ให้เหตุผลว่าเป็นผู้ใหญ่เพียงพอ ที่จะใช้สิทธิทางการเมือง
2. คณะกรรมการพิจารณาการแบ่งเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการดังกล่าว มีขึ้นเพื่อป้องกัน มิให้การแบ่งเขตเลือกตั้ง เป็นประโยชน์แก่พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งโดยเฉพาะ
3. มูลค่าเนาของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้วยเหตุผลที่ว่ามูลค่าเนา จะช่วยให้ผู้ที่มีความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ของตน ซึ่งระยะเวลาในการกำหนดมูลค่าเนาของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ

ตารางที่ 5

แสดงผลการเลือกตั้งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ. 2480-2495

วิธีเลือกตั้งแบบแบ่งเขต เมื่อ วัน เดือน ปี	ผู้มาใช้สิทธิ เลือกตั้งร้อยละ	วิธีเลือกตั้งแบบรวมเขต เมื่อ วันที่ เดือน ปี	ผู้มาใช้สิทธิ เลือกตั้งร้อยละ
7 พฤศจิกายน 2480	29	29 มกราคม 2491	23
12 พฤศจิกายน 2481	28	5 มิถุนายน 2492	17
6 พฤศจิกายน 2489	24	26 มิถุนายน 2495	23
<u>เฉลี่ย</u>	@ 27	<u>เฉลี่ย</u>	@ 21

ที่มา: กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากตาราง 5 แสดงผลการเลือกตั้งของจังหวัดพระนคร ระหว่าง พ.ศ. 2480 ถึง 2495 ที่นำมาแสดงเพื่อชี้ให้เห็นสถิติผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งของจังหวัดพระนครซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่และมีผู้แทนราษฎรหลายคน ซึ่งใช้วิธีถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ และเคยใช้วิธีการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต และแบบรวมเขต มาอย่างละ 3 ครั้ง เท่ากัน ปรากฏว่าผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตมีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ร้อยละ สูงกว่าการเลือกตั้งแบบรวมเขต ทั้ง 3 ครั้ง⁶ และผลรวมเฉลี่ยของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง แบบแบ่งเขต สูงกว่า แบบรวมเขต ถึงร้อยละ 6

ฉะนั้น แสดงให้เห็นจากการเปรียบเทียบของ ตารางทั้ง 2 ข้างต้นนี้ พอจะประเมินได้ว่าการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตมีผลช่วยให้ประชาชนสนใจ มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าแบบรวมเขตหรืออย่างน้อยที่สุด การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตโดยส่วนรวมจะไม่ทำให้ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง มีจำนวนน้อยกว่า แบบรวมเขต (แบ่งเขต เขตละไม่เกิน 3 คน)

เมื่อประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประมาณ ร้อยละ 85 อาศัยอยู่ตามชนบทและสภาพลักษณะสังคมส่วนมาก เป็นสังคมเกษตรกรรม⁷ ประชาชนไม่ค่อยสนใจมาใช้สิทธิเลือกตั้งเท่าที่ควร ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งจึงมีลักษณะ การระดมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผ่านหัวหน้าคะแนนมากกว่าการมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อย่างตั้งใจ หรือสมัครใจ และเห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เมื่อมีการกำหนดเขตเลือกตั้ง แบบเขตละ 1 คน จะเริ่มมีแนวโน้ม ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และร่วมมือร่วมใจมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มากกว่าวิธีการเลือกตั้งรวมเขต

6 ว่าที่ ร้อยตรี นรินทร์ พาณิชกิจ, การเลือกตั้งกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีเลือกตั้งแบบรวมเขตและแบบแบ่งเขต, หน้า 78.

7 ไพฑูรย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทย (พระนคร : โรงพิมพ์เสียงเสียงจงเจริญ, 2513), หน้า 1.

การแบ่ง เขตเลือกตั้งแบบเขตละ 1 คน เมื่อพิจารณาจากสถิติผลการเลือกตั้งครั้งล่าสุด (24 กรกฎาคม 2531) ซึ่งใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม ทำให้ทราบข้อดีของการแบ่งเขตเลือกตั้งเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับการเลือกตั้ง ของประเทศไทย อีกครั้งหนึ่ง หลังจากเคยใช้ระบบวิธีเลือกตั้งแบบนี้แล้ว กับ การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 2,3 และ 4 ซึ่งพิจารณาได้จากหลัก เกณฑ์ดังนี้

4.1 ทำให้เกิดความเสมอภาคตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งอย่างเสมอภาคหมายความว่า คนหนึ่งมีคะแนนเสียงเพียงหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกเสียงย่อมมีน้ำหนักเท่ากันหลักการเลือกตั้งเสมอภาคนี้เป็นหลักที่เป็นรากเงา ของระบอบประชาธิปไตย ทุกคนไม่ว่าจะมีมั่งมี ยากจน มีการศึกษา หรือพลเมืองหรือไม่อย่างไร ย่อมมีสิทธิเท่าเทียม ซึ่งหลักนี้ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 23 ได้บัญญัติรับรองหลักการนี้ในหมวด 3 เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ของชนชาวไทย ความว่า "บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน" ซึ่งถ้าเราพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในการเลือกตั้ง คนไทยทุกคนที่มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีความเสมอภาคกัน ในคะแนนเสียง คือ แต่ละคนมีสิทธิเลือก ส.ส. ได้คนละหนึ่งเท่ากัน ถ้าเราพิจารณาจากระบบการเลือกตั้งในปัจจุบัน การเลือกตั้งครั้งที่ 15 (24 กรกฎาคม 2531) จะเห็นได้ว่ามีการแบ่งเขตเลือกตั้งแบบเขตละคนโดยพฤตินัยคือ มี 9 จังหวัดที่กำหนดให้ แต่ละจังหวัดมี ส.ส. จังหวัดละ 1 คน คือ ตราก, นครนายก, แม่ฮ่องสอน, ระนอง, พังงา, ภูเก็ต, สตูล, สิงห์บุรีและสมุทรสงคราม. (ดูตารางที่ ๕)

เมื่อพิจารณาจากหลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค ระบบการเลือกตั้งแบบผสมซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน บางจังหวัดหรือบางเขตเลือกตั้ง ประชาชนมีสิทธิเลือก ส.ส. ได้ 2-3 คน ย่อมขัดกับหลักการนี้ อย่างเห็นได้ชัดว่า ชนชาวไทยมีสิทธิเลือกตั้งตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่น้ำหนักของคะแนนเสียงแต่ละคนไม่เท่ากัน

ตารางที่ 6

จำนวนคะแนนเสียงเปรียบเทียบกันระหว่างจังหวัดบางจังหวัด

จังหวัด	จำนวนผู้แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละเขต	จำนวนเขต
กรุงเทพมหานคร	36	3	12
นครราชสีมา	15	3	5
อุดรธานี	12	3	4
ขอนแก่น	11	3,2	4
เชียงใหม่	9	3	3
พระนครศรีอยุธยา	4	2	2
มุกดาหาร	2	2	1
ชัยนาท	2	2	1
ภูเก็ต	1	1	1
นครนายก	1	1	1
ตราด	1	1	1

ที่มา. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (20 มีนาคม 2533)

4.2 การแบ่งเขต เขตละ 1 คน เป็นวิธีเลือกตั้งที่ง่าย

ประชาชนสามารถกาบัตรเลือกตั้งง่ายขึ้น เพราะกาบัตรเลือกตั้งได้ เพียง 1 เบอร์ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ต้องกลัวว่าบัตรจะเสีย อันเนื่องจากการที่ค้องกาบัตรเลือกตั้งหลายเบอร์ ซึ่งถ้าพิจารณาจากผลการเลือกตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง กาบัตรออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเมื่อพิจารณาจากจำนวนบัตรเสีย ในการใช้สิทธิค้องกล่าวได้ค้องนี้ (ดูจากตาราง.8.)

จากตารางแสดงให้เห็นว่าจังหวัดใหญ่ประชาชนแต่ละเขตมีสิทธิเลือก ส.ส. ได้มากกว่า 1 คน ในการกาบัตรเลือกตั้ง ย่อมทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงมีความสับสนในการกาบัตร ผลทำให้บัตรเสียของจังหวัดใหญ่ มีมากกว่า บัตรเสียของจังหวัดที่มีการแบ่งเขตเลือกตั้ง แบบเขตละคน ซึ่งประชาชนง่ายในการออกเสียงเลือกตั้ง

4.3 การแบ่งเขตเลือกตั้งช่วยให้ประชาชนกับผู้สมัครรับเลือกตั้งรู้จักชอบพอกันมาก เพราะเป็นเขตเล็ก

การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตได้แบ่งซอยขนาดของเขตเลือกตั้ง ให้มีขนาดเล็ก แคบ และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนน้อย ย่อมช่วยส่งเสริมให้ราษฎรสามารถรู้จัก และใกล้ชิดกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้สะดวกเป็นธรรมดา และก็เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถพบปะรู้จักกับราษฎรได้ง่าย และทั่วถึง นับว่าเป็นผลดีอันแก่ที่ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งอาจใช้ดุลยพินิจเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนรู้จัก และนิยมชมชอบได้ค้องขึ้น และอาจส่งผลให้ราษฎรสามารถควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรในรัฐสภาได้อีกด้วย กล่าวได้ว่า การแบ่งเขตเลือกตั้ง จะทำให้ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถพิจารณาและเลือก เห็นผู้แทนราษฎรได้อย่างใกล้ชิด และทำให้ราษฎรในเขตเลือกตั้งส่วนใหญ่นิยมพอใจผู้แทนที่พวกเขาตั้งใจเลือก เห็นขึ้นมา ซึ่งส่วนมากมักจะได้ผู้แทนราษฎรที่รู้จักใกล้ชิดกับราษฎรในเขตนั้นมากกว่า

นอกจากนี้ประเทศไทย ยังขาดนักการเมืองรุ่นใหม่ที่จะมา เป็น ทายาททางการเมือง อยู่มากจึงควรช่วยกันสนับสนุน นักการเมืองรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถให้ออกมารับใช้ชาติบ้านเมืองให้มาก การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจะช่วยส่งเสริมให้ผู้สมัครหน้าใหม่หรือนักการเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่รักใคร่ศรัทธา ของราษฎรให้มีโอกาสเข้ามามีบทบาททางการเมืองแทนนักการเมืองรุ่นเก่า ซึ่งนับวันจะลดหล่นไป ฉะนั้น การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจึงมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบันอันแก่ที่ราษฎรผู้เลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถมีโอกาสพบปะและทำความรู้จักชอบพอกันได้สะดวก และราษฎรอาจทราบประวัติ ภูมิหลัง และแนวความคิด เห็นของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ค้อง ทำให้เป็นผลดีในการเลือก เห็นผู้แทนของราษฎร โดยราษฎรมีโอกาสพินิจพิจารณาที่ผู้ที่จะเป็นผู้แทนของตน

ได้อย่างใกล้ชิด เพราะบริบทของการหาเสียงมีเขตจําที่ค่อนข้างกว้างใหญ่จนเกินไป

การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ทำให้ราษฎรมีโอกาสชักชวนได้ เรียงผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ง่าย ในด้านที่สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อตัดสินใจประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งในเขตใด ก็ย่อมได้พิจารณาใคร่ครองดูแล้วว่าตนเองมีความใกล้ชิดสนิท หรือคุ้นเคยกับราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้นมากกว่าในเขตอื่น ฉะนั้นโดยเหตุที่เขตเลือกตั้งมีขนาดเล็ก ราษฎรในเขตจึงสามารถชักชวนได้ เรียงถึงความคิดเห็น หรือข้อข้องใจในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เต็มที่ ทำให้มีโอกาสได้เลือกแทน เขาคนมีความคิดที่สอดคล้องกันและถูกใจชอบพอกันได้ง่าย นอกจากนี้การเลือกตั้งแบบรวมเขต ซึ่งมีผู้แทนราษฎรหลายคน ราษฎรผู้เลือกตั้งอาจชอบพอรู้อย่างคุ้นกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนหรือสองคน แต่โดยเหตุที่มีบัญชีรายชื่อหลายคนในกลุ่ม หรือพรรคหนึ่ง ให้ราษฎรเลือก จึงอาจมีการพลอยติดรากแหพรรคพวกมาเป็นผู้แทนได้ง่ายด้วย หรือโดยบังเอิญได้รับเลือกตั้งเข้ามาได้ แต่การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ซึ่งมีผู้แทนได้เขตละ 1 คน ต้องอาศัยความสามารถและมีมืออย่างมากในทางของใครทีใครได้⁸ ราษฎรผู้เลือกตั้ง จึงน่าจะออกเสียงหวัง เอาบุคคลที่เขาไม่ชอบเข้ามาด้วย

4.4 การแบ่งเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตละ 1 คน ผู้แทนราษฎรในเขตจะมีความสอดคล้องแลเหตุชงของประชาชนได้ใกล้ชิด

ลักษณะสังคมและพฤติกรรม ทางการเลือกตั้งของประเทศไทย ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต่างก็ต้องมีระบบความสัมพันธ์อันใกล้ชิดต่อกัน ประกอบกับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง นิยมใช้ดุลยพินิจพิจารณาเลือกคุณสมบัติ เฉพาะตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่านโยบาย หรือชื่อเสียงของพรรคการเมือง นอกจากจะมีความประสงค์สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในระหว่างระยะเวลาหาเสียง ก่อนการเลือกตั้งแล้ว เมื่อได้เป็นผู้แทนราษฎร ก็ต้องการมีระบบความผูกพันติดต่อกันอยู่เสมอ และราษฎรก็หวังให้ผู้แทนราษฎรเป็นที่พึ่งพิงและช่วยเหลือแลเหตุชงของราษฎร ราษฎรเมื่อมีเรื่องเดือดร้อนทุกข์ยากอันใดก็จะแจ้งให้ผู้

8. บทความหนังสือพิมพ์ สยามรัฐรายวัน, แบ่งเขต หรือรวมเขต, ฉบับวันที่ 1 มีนาคม 2514.

แทนราษฎรของคนทราบ เพื่อผู้แทนราษฎรจะได้หาทางช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ หรือนำเรื่องราวเบาะแงำให้รัฐบาลทราบ ผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ ก็ต้องเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของราษฎรอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ เป็นการเสริมสร้างคะแนนนิยมเพิ่มขึ้น เพื่อหวังจะได้รับคะแนนเสียงสนับสนุน ให้เป็นผู้แทนราษฎรในสมัยต่อไปอีก

ตามปกติทั่วไป เมื่อมีการเลือกตั้ง ก็ต้องมีวิธีเลือกตั้งและเมื่อใช้ระบบการเลือกตั้ง ความเสียงข้างมาก ก็จำเป็นต้องแบ่ง เขตเลือกตั้งออกไปในขณะที่ยังราษฎรทั่วไปอาจจะรู้จักตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ทุกคน และพอที่จะให้ผู้แทนราษฎรสามารถสอดส่องดูแลทุกข์สุขของราษฎรได้ทั่วถึง จริงอยู่ผู้แทนราษฎรเป็นผู้แทนของบางชนชาวไทยทั่วประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องระวังรักษาผลประโยชน์และช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร ในเขตเลือกตั้งด้วย การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตนั้น อาจมีส่วนช่วยสนับสนุนให้ราษฎรผู้เลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง สามารถสร้างระบบความสัมพันธ์อันใกล้ชิดต่อกัน และช่วยส่งเสริมให้ผู้แทนราษฎรมีโอกาสระวังรักษา ผลประโยชน์และดูแลทุกข์สุขของราษฎรได้ดียิ่งขึ้น และความผูกพันอันแนบแน่น ระหว่างราษฎรผู้เลือกตั้ง และผู้แทนราษฎรจะมีขึ้นได้ง่าย เนื่องจากราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งมีจำนวนมาก

ส่วนการเลือกตั้งแบบรวมเขตซึ่งมีขนาดเขตเลือกตั้งกว้างใหญ่ และมีจำนวนราษฎร มากจึงเป็นการจำกัด โอกาสมาให้ราษฎรผู้เลือกตั้งได้พบปะพียงคำปราศรัย หรือซักถามข้อสงสัยและนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งได้สะดวก เหมือนแบบแบ่งเขตและเมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎร ก็ไม่อาจสร้างความผูกพันอันใกล้ชิดและดูแลทุกข์สุขของราษฎร ในเขตเลือกตั้งได้ทั่วถึง⁹ ผู้แทนราษฎรนั้น ควรหาโอกาสอยู่ใกล้ชิดและเป็นกันเองกับราษฎรมากที่สุด เพื่อคอยรับฟังความคิดเห็น และความประสงค์ของราษฎรอยู่เสมอ เท่าที่จะเป็นไปได้ การที่จะสามารถทำได้จริงจึงก็ต่อเมื่อ เขตการเลือกตั้งนั้นมีขนาดเล็กลง ด้วยการแบ่งเขตถ้าหากกำหนดเขตเลือกตั้ง ทั้งจังหวัดแบบรวมเขต ย่อมทำให้การติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดก็เป็นไปได้ยากยิ่ง และในที่สุดก็แทบไม่มีเลย¹⁰

8. พุศฺย แสงอุทัย, *op.cit.*, หน้า 290

9. ศึกฤทธิ บราณษ, ปัญหาประจำวัน "แบ่งเขต รวมเขต" (พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, พ.ศ. 2514), หน้า 91

ผู้แทนราษฎรนอกจากจะต้องอุลเทศุขสูงสุดของราษฎรได้ทั่วถึง และมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับราษฎรแล้ว เมื่อรู้ถึงความทุกข์เดือดร้อนของราษฎร ที่ต้องรับบาเบ็งให้รัฐบาลทราบ เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไชบรรเทาทุกข์ร้อนของราษฎรต่อไป วิธีเลือกตั้งแบบรวมเขตทำไว้จังหวัดหนึ่ง มีผู้แทนราษฎรหลายคน และทุกคนก็มีฐานะเป็นผู้แทนของราษฎรทั้งจังหวัดด้วย เช่น จังหวัดน่าน มี ส.ส. 3 คน ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งจังหวัด ต่างกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจังหวัด ซึ่งราษฎรอยู่ในเขตเลือกตั้งหนึ่ง ๆ ย่อมทราบว่าผู้แทนในเขตเลือกตั้งของตน คือผู้แทนราษฎรคนใดและผู้แทนราษฎรในเขตหนึ่ง ๆ ย่อมสามารถอุลเทศุขสูงสุดของราษฎรที่มีถิ่นที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้งได้ทั่วถึงและใกล้ชิด

การเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัดทำให้ผู้แทนราษฎรห่างเหินจากราษฎร และเฉยเมยกับราษฎร ในเขตจังหวัดของตน และผู้แทนราษฎรมัทราบแน่ชัดว่าราษฎรตำบลไหน ที่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ตนมาก และการติดต่อกัน ก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะราษฎรทั้งจังหวัดมีจำนวนมาก และอยู่กระจัดกระจาย ตามพื้นที่อันกว้างใหญ่ของจังหวัด นอกจากนี้การมีผู้แทนราษฎรหลาย ๆ คน ในจังหวัดก็อาจมีการเกียงกันอุลเทศุขและเห็นแก่ตัว ต่างกับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนน้อย ผู้แทนราษฎรสามารถทราบความคิดเห็นอย่างใกล้ชิด และมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกันดี ผู้แทนราษฎรก็ต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่จะคอยสอดส่องอุลเทศุขสูงสุดของราษฎร¹¹

4.5 การแบ่งเขตเลือกตั้งแบบเขตละหนึ่งคนสามารถหยั่งทราบเจตนางานของประชาชนได้ดีและรวดเร็ว

ผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง เมื่อได้รับเลือกเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ก็จะมีบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในรัฐสภา ในระหว่างเปิดสมัยประชุมไปตามปกติ แต่ถ้ามีการพิจารณาการพิจารณาร่างกฎหมายใดหรือรัฐกิจ เรื่องใดที่เป็นเรื่องสำคัญหรือแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรืออาจกระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ได้เสียของราษฎรในเขตเลือกตั้งของตน ผู้แทนก็ต้องไปสืบถาม ความต้องการหรือความคิดเห็น หรือหยั่งทราบ เจตนางาน ของราษฎรให้ทราบแน่ชัด เพื่อนำมาประกอบความเห็นของตน ในการจะพิจารณาลงมติให้รอบคอบ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของราษฎรในเขตเลือกตั้ง และในการเปิดสมัยประชุมรัฐสภาก็ให้ผู้แทนออก

11 พุค แสงอุทัย, *op.cit.*, หน้า 386.

ตารางที่ 7
แสดงผลการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตแบบพหุนิยมของไทย
เมื่อ 24 กรกฎาคม 2531

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนพื้นที่	จำนวนราษฎร	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
1	ตราด	2,819.00	163,203	94,485
2	นครนายก	2,372.05	216,703	133,827
3	แม่ฮ่องสอน	14,542.00	162,345	84,321
4	ระนอง	3,425.61	108,846	55,839
5	พังงา	4,170.89	203,297	100,009
6	ภูเก็ต	543.02	156,423	91,841
7	สตูล	2,478.97	202,647	102,462
8	สมุทรสงคราม	415.70	204,504	103,349
9	สิงห์บุรี	841.04	192,677	121,744

ตารางที่ 8
แสดงบัตรเสียของจังหวัดเล็กและใหญ่ การเลือกตั้งเมื่อ 24 กรกฎาคม 2531

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนพื้นที่	จำนวน ส.ส.	ผู้ใช้สิทธิ	บัตรเสีย(%)
1	ภูเก็ต	543.03	1	61,042	2.14
2	พังงา	4,170.89	1	66,056	2.74
3	สมุทรสงคราม	416.70	1	37,119	3.04
4	เชียงใหม่	20,107.05	9	550,609	4.37
5	อุดรธานี	15,589.38	12	520,776	3.57
6	น่าน	11,473.17	3	182,939	4.20
7	เขียงราย	11,814.93	7	414,382	4.25
8	นราธิวาส	4,475.42	3	158,885	5.28
9	นครราชสีมา	21,499.51	15	740,408	3.49

ที่มา . กองการเลือกตั้งและการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (20 มีนาคม 2531)

ไปเยี่ยมเยือนดูแลทุกข์สุขและตรวจสอบความคิดเห็น ความต้องการของราษฎรในด้านต่าง ๆ หรือในกรณีที่มีความเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือความต้องการของราษฎรในท้องถิ่น ผู้แทนก็ต้องคอยติดตามความเคลื่อนไหวทางความคิดเห็น หรือความต้องการเพื่อให้เจตน์เจานางของราษฎรว่าเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้แทนที่ดีต้องคอยติดตามความเปลี่ยนแปลงเจตน์เจานางของราษฎรในเขตเลือกตั้งเสมอเพื่อเป็นการตรวจสอบและทราบเจตน์เจานางของราษฎรให้ถูกต้องทันสมัยอยู่เสมอ นับว่าเป็นสิ่งที่ผู้แทนควรปฏิบัติจัดทำกันโดยทั่วไป¹²

เมื่อพิจารณาจากตาราง 7 ของสถิติเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 เมื่อ 24 กรกฎาคม 2531 ระบบการเลือกตั้งแบบผสมในปัจจุบันมี 9 จังหวัด แบ่งเขตเลือกตั้งแบบเขตละ 1 คน (Single-Member Constituency) ขนาดของเขตเลือกตั้งเล็ก และมีราษฎรกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนน้อยกว่าแบบรวมเขตจังหวัด มีส.ส. หลายคน จึงเป็นการสะดวกแก่ผู้แทนราษฎรที่จะทราบความต้องการหรือสามารถทราบเจตน์เจานางของราษฎร ในเขตเลือกตั้งได้รวดเร็ว¹³ ในขณะที่การเลือกตั้งบางจังหวัด การกำหนดเขตเลือกตั้งรวมเขตจังหวัด มีส.ส. ได้ไม่เกิน 3 คน (โปรดดูตาราง 9)

จะเห็นได้ว่าการรวมเขตที่เอาเอาเขตจังหวัดหนึ่งเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง ทำให้มีขนาดพื้นที่เขตเลือกตั้งกว้าง และมีราษฎรกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนมากกว่าแบบแบ่งเขตหลายเท่า จึงเป็นการยากลำบากในการติดต่อกับราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อหยั่งทราบเจตน์เจานางของราษฎรโดยเร็วได้ และเนื่องจากมีราษฎรหลายกลุ่มกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในเขตจังหวัดอันกว้างใหญ่ อาจทำให้การหยั่งทราบเจตน์เจานางไม่ได้ผลชัดเจน เพราะมีราษฎรหลายกลุ่มหลายพวก ทำให้เจตน์เจานางในส่วนต่าง ๆ ของจังหวัด ก็อาจแตกต่างกันออกไป จึงเป็นการยากที่จะพิจารณา เลือกผู้เจตน์เจานางที่ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้ หรือบางทีก็ไม่อาจหยั่งทราบเจตน์เจานางได้เลย การมีผู้แทนราษฎรจังหวัดละหลาย ๆ คน อาจทำให้ผู้แทนเกี่ยงกันรับผิดชอบในการะหน้าที่ และเกี่ยงกันออกไปดูความต้องการ และหยั่งทราบเจตน์เจานางของราษฎรให้ง่าย

12 พงศ์เพ็ญ ศกุนตาภิษ, *op.cit.*, หน้า 87.

13. พงศ์ เพ็ญ, *op.cit.*, หน้า 387.

ตารางที่ 9

แสดงการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัดเมื่อ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนพื้นที่ (กม. ²)	จำนวนราษฎร	จำนวนผู้มีสิทธิ
1	ชุมพร	6,185.00	346,259	200,036
2	ชัยนาท	2,515.58	337,829	171,373
3	อ่างทอง	981.10	266,519	145,382
4	ตาก	16,406.65	336,263	181,452
5	จันทบุรี	6,338.00	411,327	218,269
6	ตรัง	4,917.52	488,496	221,110
7	นราธิวาส	4,475.42	528,223	232,417
8	น่าน	11,473.17	430,355	221,456
9	ปทุมธานี	1,522.53	425,944	245,491
10	ประจวบคีรีขันธ์	7,319.37	337,228	223,543
11	ปัตตานี	1,970.35	495,701	221,221
12	พะเยา	6,335.06	491,353	258,254
13	พิจิตร	3,424.47	446,106	224,927
14	เพชรบุรี	6,335.19	418,864	243,165
15	แพร่	6,538.59	483,627	262,760
16	ยะลา	4,161.66	513,635	193,530
17	ระยอง	3,451.99	420,033	200,595
18	ลำพูน	8,727.46	391,454	240,484
19	สระบุรี	3,576.48	509,425	290,138
20	อุตรดิตถ์	7,840.60	450,659	242,031

ที่มา. กองการเลือกตั้งและการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (20 มีนาคม 2533)

4.6 การแบ่ง เขตเลือกตั้ง เขตละหนึ่งคนทำให้สะดวกรวดเร็วในการบริหารงานเลือกตั้ง

การดำเนินการเลือกตั้งทั่วไป การอำนวยความสะดวกเลือกตั้ง เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ที่ต้องจัดจากส่วนกลาง เพื่อสนับสนุนจังหวัดต่าง ๆ บางจังหวัด ที่จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จังหวัดและ เป็นจังหวัดใหญ่ หมายเลือกตั้งมาก การเลือกตั้งแบบแบ่ง เขตจะสามารถช่วยอำนวยความสะดวกรวดเร็ว ในการจัดเตรียมและดำเนินการเลือกตั้งโดยทั่วไปแล้วยังสามารถอำนวยความสะดวกรวดเร็ว ในการบริหารงานเลือกตั้งได้เป็นอย่างมาก ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทำให้การตรวจนับและการรวมคะแนนเสียงทำได้ง่ายและถูกต้องและใช้เวลาน้อย

เนื่องจากในแต่ละ เขตเลือกตั้งมีหน่วยเลือกตั้งไม่มากนัก และมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนน้อยหรือมีผู้สมัครรับเลือกตั้งน้อยคน จึงทำให้มีจำนวนคะแนนเสียงเลือกตั้งที่จะตรวจนับ และรวบรวมยอดไม่มากนัก เจ้าหน้าที่ที่สามารถตรวจนับและรวมคะแนนเสียงได้สะดวกรวดเร็วและไม่ค่อยผิดพลาด เมื่อการตรวจนับและลงคะแนนเสียงดำเนินไปได้โดยไม่มีปัญหาชักช้าเสียเวลาและถูกต้องสมบูรณ์ จึงทำให้สามารถรวมยอดคะแนนเสียงภายในเขตเลือกตั้งเสร็จรู้ผลการเลือกตั้งได้รวดเร็วทันใจ ผู้สนใจติดตามรอฟังผลการเลือกตั้งและสามารถประกาศผลเลือกตั้งได้รวดเร็วและถูกต้องแน่นอน

4.7 การแบ่ง เขตเลือกตั้งแบ่ง เขตละหนึ่งคนทำให้ค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งน้อยกว่าการแบ่ง เขตแบบรวมเขตจังหวัด

ในการเลือกตั้งแบบรวมเขตซึ่งมีขนาดเลือกตั้งกว้างใหญ่ มีจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากและผู้สมัครเลือกตั้งก็มีหลายคน ทำให้จำเป็นต้องมีการแข่งขันการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งกันอย่างดุเดือดเป็นการใหญ่ เพื่อความหวังที่จะได้รับการเลือกตั้งอันเป็นยอดปรารถนาของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน จึงทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องจัดหาเงินมาเป็นค่าโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดใหญ่ ๆ ซึ่งมีปริมาณ การหาเสียงกว้างขวางใหญ่โต และมีราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปตามตำบลหมู่บ้านต่าง ๆ มากมาย ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเดินทางไปพบปะปราศรัยโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งต้องจัดเตรียมยานพาหนะเดินทางและอุปกรณ์ที่ตีหรือมหรหิวงโดยเฉพาะ ใบปลิวและแผ่นป้ายโฆษณาหาเสียงก็ต้องใช้เป็นจำนวนมาก จึงจะสามารถแจกจ่ายและปิดประกาศได้ทั่วถึงทุกหนทุกแห่งได้ ดังนั้นจึง เป็นการบังคับทางอ้อมให้ผู้ประสงค์จะสมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดนั้น จำยอมต้องชวนชวนหาเงินทุนมาสมัครแข่งขันรับเลือกตั้ง เป็นจำนวนมากซึ่ง เป็นการขัด

ตารางที่ 10
เปรียบเทียบส่วนลดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้ง แบบแบ่งเขต
ของ
ค่าใช้จ่ายเต็มส่วนของแบบรวมเขตในบางจังหวัด

จังหวัด	การเลือกตั้งแบบรวมเขต			การเลือกตั้งแบบแบ่งเขต		
	จำนวน ผู้แทน	ปริมาณผลการ หาเสียง	ค่าใช้จ่าย ประมาณ	จำนวน ผู้แทน	ปริมาณผลการ หาเสียงลดลง เหลือ	ค่าใช้จ่าย ลดลงเหลือ ประมาณ
กรุงเทพฯ	36	ทั่วประเทศ 12 เขต	เต็ม 100%	1	1/36 ส่วน	2.7 %
นครราชสีมา	15	ทั่วประเทศ 5 เขต	เต็ม 100%	1	1/15 ส่วน	6.6 %
อุบลราชธานี	12	ทั่วประเทศ 4 เขต	เต็ม 100%	1	1/12 ส่วน	8.3 %
ขอนแก่น	11	ทั่วประเทศ 4 เขต	เต็ม 100%	1	1/11 ส่วน	9.09 %
เชียงใหม่	9	ทั่วประเทศ 3 เขต	เต็ม 100%	1	1/9 ส่วน	11.1 %
ร้อยเอ็ด	8	ทั่วประเทศ 3 เขต	เต็ม 100%	1	1/8 ส่วน	12.5 %
สงขลา	7	ทั่วประเทศ 3 เขต	เต็ม 100%	1	1/7 ส่วน	14.3 %
ชลบุรี	6	ทั่วประเทศ 2 เขต	เต็ม 100%	1	1/6 ส่วน	16.6 %
หนองคาย	5	ทั่วประเทศ 2 เขต	เต็ม 100%	1	1/5 ส่วน	20.0 %
เลย	4	ทั่วประเทศ 2 เขต	เต็ม 100%	1	1/4 ส่วน	25.0 %
น่าน	3	ทั่วประเทศ 1 เขต	เต็ม 100%	1	1/3 ส่วน	33.3 %
ชุมพร	2	ทั่วประเทศ 1 เขต	เต็ม 100%	1	1/2 ส่วน	50.0 %

ที่มา. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย (20 มีนาคม 2533)

กับหลักการประหยัดตามในระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งประสงค์ให้การรณรงค์หาเสียงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้แทน ต้องเสียเงินค่าใช้จ่ายมากจนเกินความจำเป็น

ส่วนการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตซึ่งมีการแบ่งซอยเขตเลือกตั้งให้เล็กและมีจำนวนราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยหรือมีผู้สมัครรับเลือกตั้งก็มีน้อยด้วย ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายเงินค่าโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งมากมายนัก นับว่าเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งในจังหวัดใหญ่ที่มีผู้แทนหลาย ๆ คน ได้หลายเท่าตัว จึงเป็นวิธีการเลือกตั้ง

ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังระดมเงินทุนในการพัฒนาประเทศ และส่งเสริมให้ประชาชนช่วยกันประหยัดค่าน้ำมันค่าเช่าบ้านค่าเช่ารถ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งเป็นการขัดกับสภาพทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งได้มากนี้ นับเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีความสามารถแต่ยากจนได้มีโอกาสได้แข่งขันรับเลือกตั้งได้ ช่วยก่อให้เกิดความเสมอภาคในการแข่งขันหาเสียงเลือกตั้งได้มากขึ้นและผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ยากจน หรือมีฐานะปานกลางไม่เสียเปรียบผู้สมัครที่ร่ำรวยมากนัก

เมื่อพิจารณาจาก ตาราง 10 เปรียบเทียบส่วนลดค่าใช้จ่าย ในการหาเสียงเลือกตั้งแบบแบ่งเขตของค่าใช้จ่ายเดิมส่วน แปรรวมเขตจังหวัดในบางจังหวัดที่มี ส.ส. 2-3 คน ของการเลือกตั้ง ครั้งที่ 15 (24 กรกฎาคม 2531) พบว่าถ้าแบ่งเขตเลือกตั้งจะทำให้ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงลดลงไปมาก (ดูตาราง 10)

การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตนอกจากจะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในการหาเสียงได้มากกว่าแบบรวมเขตหลายเท่าแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ยังได้รับโอกาสช่วยให้มีความเสมอภาคในค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น เพราะเท่าที่สังเกตดูเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเศรษฐีร่ำรวย มีจำนวนน้อยที่สุดสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีฐานะปานกลางมีจำนวนมากที่สุด และผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีฐานะปานกลางมีจำนวนไม่มากนัก ฉะนั้นถ้าจัดการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจึงเป็นการสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีฐานะไม่ร่ำรวยแต่มีความรู้ความสามารถและเป็นที่ศรัทธาของราษฎร สามารถจัดหาเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการสมัครรับเลือกตั้งได้พอควร และไม่เสียเปรียบผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นเศรษฐีมั่งมี หรือที่เรียกว่าประเภท "เจ้าขุนมูลนาย" มากนัก ดังนั้นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจึงช่วยลดความตึงเครียดทางการเมืองอันเนื่องด้วยความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจการเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้งลงได้บ้าง เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ร่ำรวยไม่สามารถใช้อิทธิพลทางการเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ยากจนได้มากนัก